

УДК 378+370.113+620.009.2+371.334.67
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-1-37>

Наталія ДУБІНІНА,
orcid.org/0000-0002-3250-9528
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри іноземних мов
Одеської державної академії будівництва та архітектури
(Одеса, Україна) naty.dubinina83@ukr.net,

Марія ОГРЕНІЧ,
orcid.org/0000-0001-7276-1747
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Одеської державної академії будівництва та архітектури
(Одеса, Україна) mariaogrenich08@gmail.com

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ

Статтю присвячено змісту професійної діяльності й підготовки майбутніх інженерів-будівельників. Актуальність дослідження зумовлена модернізацією системи освіти в Україні згідно з положеннями державних документів (Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, Закон України «Про національну програму інформатизації»), що наголошують на впровадженні освітніх інновацій, інформаційних технологій у систему вищої освіти, створенні індустрії сучасних засобів навчання та виховання, повному забезпеченні ними вищих навчальних закладів. Необхідність реалізації поставлених завдань зумовлена також кардинальними соціально-економічними перетвореннями в країні, швидким розвитком інформатизації промисловості й суспільства, що висувають нові вимоги до системи освіти й професійної підготовки молоді. Уміння швидко адаптуватися до професійної діяльності, змінювати й удосконалювати її на основі самостійного набуття знань, знаходити шляхи розв'язання професійних і соціальних завдань у будь-яких нестандартних ситуаціях – ось ті складові частини, якими має володіти кожен фахівець сьогодення. А наявність усіх таких якостей неможлива без обізнаності щодо застосування мультимедійних технологій на достатньому рівні. Насамперед визначено сутність поняття «діяльність». Це специфічно людська форма активного ставлення до довкілля, зміст якої складає його цілеспрямовану зміну й утворення. Діяльність є активною взаємодією суб'єкта й об'єкта. У ролі суб'єкта виступає людина, а об'єктом є матеріал, на який впливає людина з метою зміни його форми й властивостей і його перетворення на продукт діяльності. Невід'ємною характеристикою діяльності є її усвідомленість. Діяльність є двигуном прогресу в суспільстві, а також умовою для його існування. Діяльність поділяють на духовну, матеріальну, виробничу, трудову й нетрудову. За творчою роллю в соціальному розвитку вона класифікується як репродуктивна (спрямована на отримання результату за допомогою відомих засобів) і продуктивна (спрямована на вироблення нових ідей за допомогою нових засобів).

Ключові слова: діяльність, професійна діяльність, підготовка, інженери-будівельники, мультимедійні технології.

Natalya DUBININA,
orcid.org/0000-0002-3250-9528
PhD in Pedagogy,
Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture
(Odessa, Ukraine) naty.dubinina83@ukr.net

Maria OHRENICH,
orcid.org/0000-0001-7276-1747
PhD in Pedagogy,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture
(Odessa, Ukraine) mariaogrenich08@gmail.com

CONTENTS OF PROFESSIONAL ACTIVITY AND TRAINING OF THE FUTURE BUILDING ENGINEERS

The article is devoted to the content of professional activity and training of future civil engineers. The urgency of the study is due to the modernization of the education system in Ukraine in accordance with the provisions of state

documents (National Strategy for Education in Ukraine for 2012–2021, the Law of Ukraine “On National Informatization Program”), emphasizing the introduction of educational innovations. The need for the implementation of the tasks is also due to the radical socio-economic transformations in the country, the rapid development of informatization of industry and society, making new demands on the education system and youth training, the ability for quick adaptation to the professional activity, their change and improvement on the basis of independent acquisition of knowledge, finding ways to solve professional and social problems in any non-standard situations – these are the components that every professional should possess today. And the presence of all these qualities is impossible without awareness of the use of multimedia technologies at a sufficient level. First of all, the essence of the concept of “activity” is defined. This is a specifically human form of active attitude to the environment, the content of which is its purposeful change and formation. Activity is an active interaction of a subject and an object. The role of the subject is a person, and the object is the material that is influenced by man in order to change its shape and properties and its transformation into a product of activity. An integral characteristic of the activity is its awareness. Activity is the engine of progress in society, as well as a condition for the existence of this society. Activities are classified as spiritual, material, production, labor and non-labor. According to the creative role in social development, it is classified as reproductive (aimed at obtaining results with the help of known means) and productive (aimed at developing new ideas with the help of new means).

Key words: activity, professional activity, training, civil engineers, multimedia technologies.

Постановка проблеми. Зміст професійної діяльності й підготовки майбутніх інженерів-будівельників вимагає уточнення понять «діяльність», «підготовка» й «професійна підготовка». Поняття «діяльність» розглядається в працях таких науковців, як Б. Ананьєв, Л. Виготський, В. Давидов, А. Деркач, Б. Клімов, Н. Кузьміна, О. Леонтєв, К. Платонов, С. Рубінштейн та інші.

За Л. Виготським, діяльність є джерелом походження багатьох продуктів культури й форм соціального життя та відіграє значну роль у становленні соціальних наук. Науковець зазначав, що діяльність потребує аналізу її механізмів і чинників, що її утворюють (Виготський, 1991: 27).

Учений В. Давидов виділяє чотири закономірності розвитку діяльності: процес виникнення, формування та розпаду будь-якого виду діяльності; зміна функцій її структурних компонентів; взаємозв'язок певних видів діяльності протягом життя певної людини; кожний вид діяльності спочатку виникає в соціальному середовищі, а потім стає внутрішньою формою діяльності людини (Давидов, 1996: 70).

Поняття «професійна діяльність» у психолого-педагогічній літературі розглядається як діяльність людини за своєю професією та спеціальністю в певній сфері й галузі виробництва. Успіх фахівця залежить саме від його готовності до здійснення професійної діяльності. Метою професійної діяльності виступає очікуваний результат, за яким можна судити про розвиток особистості та її життєдіяльності. Основними функціями професійної діяльності є створення матеріальних і духовних благ, отримання засобів, необхідних для життя, загальний і професійний розвиток людини.

Поняття «професійна діяльність» знаходить своє відбиття в роботах багатьох науковців (Б. Ананьєв, Л. Виготський, В. Давидов, С. Клімов, Н. Кузьміна, О. Леонтєв, О. Лішин, А. Маслоу, К. Платонов, В. Сластьонін та інші). Так,

Н. Кузьміна розглядає професійну діяльність як вирішення завдань як репродуктивних, так і продуктивних, результатом яких є продукт, що задовольняє критерії якості (Кузьміна, 1990: 22).

О. Лішин під «професійною діяльністю» розуміє цілеспрямовану багатоступеневу активність людини щодо формування змістових мотивів, ціннісних орієнтацій і результатів професійного продукту (Лішин, 2009: 219).

Не обійшли науковці своєю увагою і проблему професійної діяльності інженера. Такій проблемі присвячені праці А. Бехтера, О. Завалевської, М. Канівець, О. Лішина, Б. Ломова, Г. Морохова, О. Пономарьова, І. Попової, Н. Фролової тощо.

Аналіз досліджень. Професійна діяльність інженерів є комплексною багаторівневою структурою, що характеризується якістю, продуктивністю, ефективністю. Вона впливає на людей, життя суспільства й природне середовище. Виконання інженерної професійної діяльності на високому рівні передбачає як високий рівень знань інженерної справи, так і високий рівень розвитку моралі, культури, духовного розвитку, комунікативних умінь, а також знань МТ і вмінь їх застосування.

Водночас, як зазначають науковці, професійна діяльність інженера, як і будь-якого спеціаліста іншого профілю, має свою специфіку, функції, спрямована на вирішення певних професійних завдань, потребує сформованості певних знань, умінь, навичок і професійно-особистісних якостей.

Так, М. Канівець вважає, що інженерна діяльність, з одного боку, є предметно-практичною, її основу складають знання властивостей об'єктів її впливу, а з іншого, – має соціальний характер, зумовлений розвитком виробничих відносин у суспільстві й об'єктивним відбиттям цих відносин особистістю (Канівець, 2013: 29).

Згідно з думкою А. Бехтера, специфіка професійної діяльності інженера основана на виконанні ним таких професійних завдань: створення та експлуатація

інженерних систем, дослідження, конструювання, проектування, розробка й упровадження нових методів і технологій, оновлення старих методів і технологій, розвиток прийомів і способів роботи, управління виробництвом (Бехтер, 2011: 36).

Феномен «професійна діяльність майбутніх інженерів-будівельників» також знайшов своє викладення в психолого-педагогічній літературі (В. Аніщенко, Т. Картель, І. Косенкова, В. Костигіна, О. Пахомова, Л. Сьомушкіна, Н. Трубнікова й інші).

Так, на погляд учених (В. Аніщенко, О. Пахомова), професійна діяльність майбутніх інженерів-будівельників пов'язана з вирішенням виробничих, технологічних, конструкторських та інших типів завдань різного рівня складності, тому вбачається формування їхньої готовності до професійної діяльності в основі комплексу професійно зорієнтованих завдань. Інші вчені (І. Косенкова, В. Костигіна) зауважують, що інженерно-будівельна професійна діяльність пов'язана з проектуванням, виробництвом та організацією будівельної техніки, а також із проектно-конструкторською та науково-дослідницькою діяльністю в проектних інститутах і науково-дослідних установах.

Мета статті – визначити й проаналізувати зміст професійної діяльності й підготовки майбутніх інженерів-будівельників в умовах сучасної освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз нормативних документів із напрямку «Будівництво» дозволяє дійти висновку, що структура професійної діяльності майбутнього інженера-будівельника охоплює певні види практики, серед яких можна виділити такі: проектно-конструкторську, виробничо-технологічну, виробничо-управлінську, експериментально-дослідницьку, монтажно-експлуатаційну. Якщо під професійним завданням розуміти формалізований опис проблемної професійної ситуації, то кожному виду діяльності можна поставити у відповідність низку певних професійних завдань.

Так, у ході проектно-конструкторської діяльності розв'язуються такі завдання: збирання даних, необхідних для створення проектів споруд і будівель різного призначення; проведення розрахунків та оцінки їх міцності, жорсткості й стійкості під час проектування; конструювання вузлів та окремих металевих конструкцій в умовах виробничої діяльності; розрахунки будівельних конструкцій; розробка проектно-технічної документації та її використання під час виконання будівельних робіт; забезпечення відповідності проекту завданням, технічним умовам та іншим виконавчим документам; дотримання вимог будівельних норм.

Виробничо-технологічна діяльність спрямована на виконання таких завдань: організації

робочого місця, забезпечення технологічного обладнання та технічного оснащення; здійснення контролю за дотриманням технологічної дисципліни; організації забезпечення технологічних процесів; організації інженерно-будівельного колективу, виробництва будівельних матеріалів та обладнання; організації контролю за дотриманням заходів безпеки на будівництві; складення технічної документації (кошторисів, планів-проектів, інструкцій).

Виробничо-управлінська діяльність передбачає виконання таких завдань: управління виконанням будівельних робіт за стандартами й підготовки технічних засобів, систем, будівельних матеріалів і будівельного обладнання до сертифікації; управління виконанням технічної документації; управління організацією та проведенням планових розрахунків; управління проведенням аналізу витрат і діяльністю будівельної організації.

Експериментально-дослідницька діяльність передбачає такі завдання: вивчення та аналіз інформації про здійснення процесу будівництва у своїй країні й за кордоном; використання мультимедійних комп'ютерних програм інженерно-будівельного призначення для здійснення проектування та дослідження; участь у конференціях, присвячених сучасному процесу будівництва; проведення будівельних експериментів; публікація наукових статей; складення звітів за виконанням робіт, участь у впровадженні результатів дослідження в практику процесу будівництва.

Завданнями монтажно-експлуатаційної діяльності є: проведення монтажу, налагодження будівельних конструкцій, обладнання будівельних проектів і зразків будівельної продукції; перевірка технічного стану обладнання, будівельних конструкцій, матеріалів і виробів; здійснення профілактичного огляду об'єктів і ремонту; складення технічної документації на ремонт об'єкту; проведення інструктажу з використання будівельних об'єктів та обладнання.

Зазначимо, що сучасна будівельна індустрія потребує кваліфікованих кадрів (інженерів), спроможних розв'язувати певні професійні завдання, отже, постає необхідність посилення підготовки фахівців інженерно-будівельного вищого навчального закладу (далі – ВНЗ) шляхом впровадження нової системи методик викладання дисциплін різних циклів, здійснення її на сучасному рівні з урахуванням потреб держави й профілю фахівців, які навчаються.

Поняття «професійна підготовка» визначається як опанування знань, умінь і навичок для виконання певної професійної діяльності спеціаліста.

Термін «професійна підготовка» розглядається в працях таких науковців, як-от: А. Богуш, Ф. Гоноволін, Т. Жаровцева, З. Курлянд, Е. Карпова, А. Ліненко, В. Сластьонін, М. Солдатенко, Р. Хмельюк та інші.

З. Курлянд під «професійною підготовкою» розуміє організацію навчально-виховного процесу, за якої стимулюється активний стан усіх структурних компонентів особистості майбутнього спеціаліста в їх єдності (Курлянд, 1995: 40). За В. Корнешук, «професійна підготовка» – це цілеспрямований процес у вищих навчальних закладах освіти, що забезпечує формування значущих для майбутньої професійної діяльності знань, практичних умінь і навичок, а також професійно важливих рис особистості відповідно до обраної кваліфікації, достатніх для успішного виконання майбутнім спеціалістом професійних обов'язків (Корнешук, 2010: 13).

Професійну підготовку будемо розуміти як тривалий трудомісткий процес опанування студентами знань, умінь і навичок, необхідних для здійснення майбутньої професійної діяльності, який здійснюється у ВНЗ згідно з освітньо-професійними програмами й освітньо-кваліфікаційними характеристиками.

Професійна підготовка майбутніх інженерів досліджувалася в працях таких науковців, як-от: Я. Булахова, Н. Буняк, О. Завалевська, Л. Конопляник, М. Канівець, Ю. Лобода, Н. Макоєд, Н. Фролова й інші.

Так, Н. Буняк під підготовкою майбутніх інженерів розуміє процес формування сукупності фахових знань, умінь і навичок, атрибутів трудового досвіду й норм поведінки, що забезпечують можливість успішної професійної діяльності майбутнього інженера (Буняк, 2013: 39). Ю. Лобода розглядає професійну підготовку майбутніх інженерів як систему цілеспрямованих заходів, що забезпечують формування в молодого фахівця професійної спрямованості, знань, умінь, навичок і професійної готовності й дозволяють виконувати роботу в певній галузі діяльності (Лобода, 15: 43).

Згідно з думкою Л. Конопляник, підготовка майбутніх інженерів повинна базуватися на формуванні творчої самостійної особистості, здатної до самоосвіти й саморозвитку, творчого використання набутих знань у майбутній професії та їх оновлення протягом життя, критичного мислення, розв'язання професійних проблеми й застосування засобів іноземної мови під час розв'язання професійних питань (Конопляник, 2005: 8).

Професійній підготовці майбутніх інженерів-будівельників присвячено праці таких нау-

ковців, як: Т. Картель, І. Косенкова, В. Костигіна, О. Любимова, І. Мисишин, М. Толстякова, Н. Трубнікова й інші.

Так, В. Костигіна підкреслює, що професійна підготовка майбутніх інженерів-будівельників спрямована на формування професійної компетенції майбутніх фахівців (професійно й особистісно-значущих знань, технологічної грамотності, високого ступеня адаптації до умов діяльності праці в будівельній індустрії, що змінюється, професійного досвіду в проектуванні й конструюванні будівель і споруд, організації праці на будівельному майданчику тощо (Костигіна, 2010: 32).

І. Косенкова вважає, що професійна підготовка майбутніх інженерів-будівельників спрямована на формування та розвиток організаційно-управлінських умінь, здатність швидко, точно й свідомо виконувати певні дії на основі засвоєних знань і практичних навичок (Косенкова, 2010 : 9).

За І. Мисишиним, професійна підготовка майбутніх інженерів-будівельників – це синтез різних освітніх циклів (отримання інженерної освіти, вивчення різних технічних пристроїв та машин, що використовуються в будівництві, високий рівень володіння інформаційними технологіями) (Мисишин, 2010: 45).

Сучасні стандарти підготовки фахівців інженерно-будівельної галузі визначаються стандартами певних факультетів і спеціальностей, а також всеукраїнськими конвенціями з підготовки майбутніх інженерів-будівельників різних профілів. Водночас слід відзначити, що професійна підготовка майбутніх інженерів-будівельників (на відміну від професійної підготовки спеціалістів в інших ВНЗ технічного напрямку) має свої особливості, зумовлені характером і специфікою їхньої майбутньої професійної діяльності: випускники ВНЗ інженерно-будівельного напрямку повинні бути не лише спеціалістами інженерно-будівельної справи, а й також мати організаторські здібності, вміння керувати процесом будівництва, володіти творчим потенціалом (вміння пропонувати, аналізувати й обґрунтовувати ідеї), удосконалювати свою професійну діяльність у сучасних умовах праці, володіти навичками комунікаційної культури (вміння вести професійні бесіди, у тому числі й іноземною мовою), також вміння застосовувати МТ під час виконання професійних завдань.

Підготовка майбутніх інженерів-будівельників здійснюється згідно з галузевими стандартами вищої будівельної освіти й визначає освітньо-кваліфікаційні рівні (далі – ОКР) та освітньо-кваліфікаційні характеристики (далі – ОКХ) випускників такого напрямку підготовки. Відповідно до нового

проекту Закону України «Про освіту» в Україні, як і в усіх країнах Європейського Союзу, підготовка студентів здійснюється за двома освітньо-кваліфікаційними рівнями (бакалавр і магістр). Термін навчання на отримання ОКР «бакалавр» становить 4 роки й передбачає опанування знань, умінь і навичок із профільюючих і загальноосвітніх дисциплін, а також здатностей вирішувати професійні завдання відповідно до специфіки навчання, виконувати певні виробничі функції. Саме з такою метою здійснюється виробнича практика на будівельних об'єктах, у проєктних інститутах, фірмах тощо. Для отримання ОКР «магістр» студенти навчаються ще 1,5 роки, після чого опановують систему спеціальних знань, умінь і навичок, а також досвід їх застосування під час вирішення певних професійних завдань.

На основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності «Промислове й громадянське будівництво» й відповідно до структури професійної діяльності будівельників було виокремлено компоненти професійної підготовки майбутніх інженерів-будівельників, які містять такі складові частини:

- проєктно-конструкторську підготовку;
- виробничо-управлінську підготовку;
- виробничо-технологічну підготовку;
- експериментально-дослідницьку підготовку;
- інформаційно-комунікативну підготовку.

Метою проєктно-конструкторської підготовки є розробка проєктних завдань, ескізних проєктів, технічних і робочих проєктів, виготовлення та випробування зразків, доведення конструкцій за результатами випробувань, уточнення будівельних проєктів та їх оформлення, передання будівельних проєктів органам технологічної підготовки виробництва.

У процесі виробничо-управлінської підготовки майбутніх інженерів-будівельників студентів навчають застосовувати різноманітні аналітичні методи для прийняття управлінських рішень, розробляти проєкти рішення певного управлінського завдання та оцінювати їх ефективність, стан бізнес-процесів.

Виробничо-технологічна підготовка майбутніх інженерів-будівельників ставить за мету навчити студентів виконання технологічних робіт на будівельних дільницях, а саме: проєктування, монтажу, експлуатації та реконструкції різноманітних об'єктів, благоустрою житлових територій, виробництва й реалізації будівельних матеріалів і будівельних конструкцій.

У процесі експериментально-дослідницької підготовки майбутніх інженерів-будівельників студентів залучають до активної науково-дослідної роботи, вдосконалення науково-технічної бази ВНЗ, формування інтересу до експериментально-дослідницької діяльності, науково-технічної та винахідницької творчості, у них розвивається творче мислення, самостійність у набутті й закріпленні знань, умінь та навички самостійного рішення професійних завдань.

Інформаційно-комунікативна підготовка майбутніх інженерів-будівельників спрямована на опанування студентами навичок роботи з пакетами прикладних програм. Вона має загальноосвітній напрям і допомагає студентам набутти навички роботи з комп'ютером. Завданням такого виду підготовки є вивчення базових положень і принципів роботи, що використовуються в програмах MS Office і більшості інших сучасних прикладних програм, а також вироблення навичок спілкування, умінь вести бесіду, дискутувати, застосовуючи інформаційні технології.

Висновки. Аналізуючи зміст і структуру професійної діяльності й підготовки майбутніх інженерів-будівельників, ми дійшли висновку щодо необхідності підготовки фахівця певного профілю, здатного працювати в галузі наукомісткого виробництва з урахуванням технологічних, технічних, екологічних, економічних, ергономічних і соціальних вимог до її результатів. Для цього випускник повинен володіти не лише знаннями, вміннями й навичками зі спеціальних предметів, а й високим рівнем готовності до застосування сучасних засобів розв'язання різноманітних професійних завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бехтер А.Ю. Педагогические условия формирования готовности к профессионально-личностному саморазвитию студентов неязыкового ВУЗа : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Москва, 2011. 195 с.
2. Буняк Н.В. Аналіз готовності випускників вищої технічної школи до виконання професійних обов'язків. *Галицький економічний вісник*. 2013. № 2 (41). С. 62–66.
3. Выготский Л.В. Педагогическая психология. Москва : Педагогика, 1991. 387 с.
4. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. Москва : ИНТОР, 1996. 544 с.
5. Завалевська О.В. Професіограма інженера з напряму підготовки 0924 «Телекомунікації». *АЛЬЯНС НАУК вчений – вченому* : IV Міжнародна науково-практична конференція, 18–19 березня 2009 р. Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. Т. 5. С. 6–10.

6. Канівець М.В. Сутність професійної підготовки майбутніх інженерів. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти* : збірник наукових праць. *Нові педагогічні технології в освіті та формування гуманітарно-технічної еліти* : VI Кримські педагогічні читання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 21–24 травня 2013 р. / ред. Л.Л. Товажнянський, О.Г. Романовський. Харків : НТУ «ХПІ», 2013. Вип. 34–35 (38–39). С. 44–51.
7. Конопляник Л.М. Формування готовності майбутніх інженерів авіаційної галузі до використання іноземної мови у професійній діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ, 2011. 20 с.
8. Корнешук В.В. Теорія і практика формування професійної надійності майбутніх спеціалістів соціономічної сфери діяльності : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Південноукраїнський державний педагогічний ун-т імені К.Д. Ушинського, 2010. 43 с.
9. Косенкова И.В. Развитие аналитических способностей как основа организации управленческих умений будущих инженеров-строителей : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования». Орёл, 2010. 20 с.
10. Костыгина В.В. Формирование профессиональной компетентности будущих инженеров-строителей в процессе учебно-производственных практик : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Пенза, 2010. 272 с.
11. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва : Наука, 1990. 119 с.
12. Курлянд З.Н. Професійна усталеність учителя – основа його педагогічної майстерності. Одеса, 1995. 160 с.
13. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Смысл: издательский центр «Академия», 2004. 352 с.
14. Лишин О.В. Концепция ведущей деятельности взросления и направленности мотивационной стратегии жизненных позиций личности как важнейших ориентиров при постановке целей и задач воспитания в современной системе образования. *Мир психологии. Научно-методический журнал*. 2009. № 1. С. 218–227.
15. Лобода Ю.Г. Педагогічні умови використання комп'ютерно-інтегрованих технологій у процесі підготовки майбутніх менеджерів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2010. 280 с.
16. Мысышин И.С. Профессиональная подготовка инженеров-строителей сельскохозяйственных объектов на основе применения комплексной технологии обучения специальным дисциплинам. Санкт-Петербург, 2010. 289 с.
17. Платонов К.К. Структура и развитие личности. Москва : Наука, 1986. 255 с.

REFERENCES

1. Behter A.Yu. Pedagogicheskie usloviya formirovaniya gotovnosti k professionalno-lichnostnomu samorazvitiyu studentov neyazykovogo VUZa. [Pedagogical conditions of readiness formation to the professional-personal self-development of a non-language higher educational establishment]. Dis. cand. ped. sciences: 13.00.04 “Theory and methodics of professional education”. M., 2011. 195 p. [in Russian].
2. Bunyak N.V. Analiz gotovnosti vipusnikov vischoyi tehniknoyi shkoli do vikonannya profesijnih obov'yazkiv. [The analysis of readiness of a higher technical school graduates to the fulfillment of professional responsibilities]. *Galitskiy ekonomical visnik*, 2013. Nr 2 (41). 62 p. [in Ukrainian].
3. Vyigotskiy L.V. Pedagogicheskaya psihologiya. [Pedagogical psychology]. M.: Pedagogics, 1991. 387 p. [in Russian].
4. Davyidov V.V. Teoriya razvivayuschego obucheniya. [Theory of developing education]. M.: INTOR, 1996. 544 p. [in Russian].
5. Zavalevska O.V. Profesiograma inzhenera z napryamu pidgotovki 0924 “Telekomunikatsiyi”. [Profesiogram of an engineer in preparation direction 0924 “Telecommunications”. Alyans of sciences “a scientist to a scientist”, IV international scientific-practical conference 18–19 March, 2009. T. 5, pp. 6–10. [in Ukrainian].
6. Kanivets M.V. Sutnist profesijnoyi pidgotovki maybutnih inzheneriv. [The essence of professional preparation of future engineers]. *Problems and perspectives of formation of national humanitarian-technical elite*, 2013. Nr. 34. 260 p. [in Ukrainian].
7. Konoplyanik L.M. Formuvannya gotovnosti maybutnih inzheneriv aviatsijnoyi galuzi do vikoristannya inozemnoyi movi u profesijnij diyalnosti. [The formation of readiness of future engineers of aviation branch to the use of foreign language in professional activity]. The abstract of dis. on the degree of Ph.D. obtaining: 13.00.04 “Theory and methodics of professional education”, 2005. 20 p. [in Ukrainian].
8. Korneschuk V.V. Teoriya i praktika formuvannya profesijnoyi nadiynosti maybutnih spetsialistiv sotsionomichnoji sferi diyalnosti. [Theory and practice of formation of professional reliability of future specialists of socioeconomic sphere of activity]. The abstract of dis. on the degree of Doctor of pedagogical sciences obtaining: 13.00.04 “Theory and methodics of professional education”, 2010. 43 p. [in Ukrainian].
9. Kosenkova I.V. Razvitie analiticheskikh sposobnostey kak osnova organizatsii upravlencheskih umeniy buduschih inzhenerov-stroiteley. [The development of analytical abilities as a basis of the organization of managing skills of future civil engineers]. The abstract of dis. on the degree of Ph.D. obtaining: 13.00.08 “Theory and methodics of professional education”, 2010. 20 p. [in Ukrainian].
10. Kostyigina V.V. Formirovanie professionalnoy kompetentnosti buduschih inzhenerov-stroiteley v protsesse uchebno-proizvodstvennykh praktik. [The formation of professional competence of future civil engineers in the process of scientific-productive practices]. Dis. cand. ped. sciences: 13.00.08 “Theory and methodics of professional education”, 2010. 272 p. [in Russian].
11. Kuzmina N.V. Professionalizm lichnosti prepodavatelya i mastera proizvodstvennogo obucheniya. [The professionalism of a teacher’s personality and a master of productive education]. M.: Science, 1990. 119 p. [in Russian].

-
12. Kurlyand Z.N. Profesionalna ustalenist uchitelya – osnova yogo pedagogichnoyi maysternosti. [Teacher's professional stability as a basis of his pedagogical mastership], 1995. 160 p. [in Ukrainian].
  13. Leontev A.N. Deyatelnost. Soznanie. Lichnost. [Activity. Consciousness. Personality]. M.: Editor centre "Academy", 2004. 352 p. [in Russian].
  14. Lishin O.V. Kontseptsiya vedushey deyatelnosti vzrosleniya i napravlenosti motivatsionnoy strategii zhiznennyih pozitsiy lichnosti kak vazhneyshih orientirov pri postanovke tseley i zadach vospitaniya v sovremennoy sisteme obrazovaniya. [Concentration of leading activity of growing and direction of motivating strategy of living positions of personality as the most important orientations when setting the goals and tasks of upbringing in modern system of education]. The world of psychology: the scientific methodological journal, 2009. Nr.1, pp. 218–227. [in Russian].
  15. Loboda Yu.G. Pedagogichni umovi vikoristannya komp'yuterno-integrovanih tehnologiy u protsesi pidgotovki maybutnih menedzheriv. [Pedagogical conditions of computer-integrated technologies use in the process of preparation of future managers]. Dis. cand. ped. sciences: 13.00.08 "Theory and methodics of professional education", 2010. 280 p. [in Ukrainian].
  16. Myisyishin I.S. Professionalnaya podgotovka inzhenerov-stroiteley selskohozyaystvennyih ob'ektov na osnove primeneniya kompleksnoy tehnologii obucheniya spetsialnyim distsiplinam. [Professional preparation of civil-engineers of agricultural objects on the basis of complex technology of special disciplines learning use]. Dis. cand. ped. sciences: 13.00.08 "Theory and methodics of professional education", 2010. 289 p. [in Russian].
  17. Platonov K.K. Struktura i razvitie lichnosti. [The structure and development of a personality]. M.: Science, 1986. 255 s. [in Russian].